

עין משפט
נר מצוה

ד:

משקין בית השלחין פרק ראשון מועד קטן

מסורת הש"ס

(א) פסא פ"ז מ"ה (ב) שנת
קטו: ו"ג (ג) (ד) תוספתא
פ"א פ"ט תוספתא דשביעית
פ"א (ה) (ו) ושבועות פ"ג
מ"ג (ז) ש"ך מעב"ל
(ח) שבת פ"ה (י) ז"ל ה"א וכן
אילת השחר דשביעית פ"ג
מ"ג.

הגרות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ש"ס ה"ה
ס' תוספתא עד ט"ח
והו"ד ומעמידה עד
ש"ה: (ב) תוס' ד"ה ז"ל
ס' ח"י ל"ה נמי ל"ל:

ס' מדל"ן לירקות. ממקום עמוק קרי דילוי ואע"ג דליכא טירחא
יירחא כשזיל לזכול המירו אבל לייפות אפילו ליכא
טירחא לא המירו: כך ביצה בש"ע עניי. דכי אסר רחמנא
ליקח מעולל אסור עוללות דכתיב (דברים כד) כי תזכור כמך
לא מעולל אסור עוללות עליהו:
מפני שמכשיר אנפיה לזריעה.
ונראית חרשה ממש
שסורין הולחין שלכן מתכוין אי
נמי חשיב ליה עבודה קרקע ממש
ואע"ג שאינו מתכוין לכן מיהו
מלאכה היא ואע"ג דלמר ר' שמעון
דבר שאין מתכוין מותר הא אמרינן
ומרה ר' שמעון כפסיק רשיה ולא
ימות ורבען סברי כיון דע"י שני
עבד ליה לאו מלאכה היא ומותר
ללא שמה חרשה:
זבלו מוכיח עליו. דליכא למיחש
להא דמאן דחוי החפירה
(א) חזי ליה (ב) לזבל שנתפירה:
לחמיו

רבינו חננאל

איכאנא מדל"ן ס"ס
ליקוח כדי לאוכלו ואם
שכח ליפוחן אסור.
לית האי מדל"ן מלשון
שלפי כדחנן הו"ל
בגמ"ס ר"י ואין שישן
בגמ"ס ר"י עונה. והן
ברין שבועיקרי אילנות.
דחנן כס"ס כלי"ס פ"ו כ"ט
ד' הברד אבטעה. והני
מילי בתרמא. אבל
ש"תא. למעבד כוכי
ש"י. פתג"י ר' אלעזר בן
זו"ר. אמר אין עושין את
אמיה כחלה בין (במער)
בין שבועיות. ומקשין.
שלמא כמורו משום
יירחא. אלא שביעית
אמאי לא. ומקשין. כיון
שחופר נראה כעשה
ללאכה שבביעית כשהו.
יש אומרים משהו.
שמכשיר אנפיה לזריעה.
לומר כיון שחופר נמצא
חורש באפעז ומכשיר
ברין לזריעה כו'.
אמיר מתי לא מפני
שנראה כעוד. וקשיא ליה
אמר ר' אלעזר הכי.
כל החופר ומעמיק נראה
עוד. והוא איתו דאמר
שחופר עד ג'. ולא גזר
משום עור. דחנן כס"ס
שבועית פרק שלישי עשה
דום זבלו אורז. ר' מאיר
יאר עד שיעמיק ג'
טפחים או עד (שיגביה) ג'
היה לו רבר מועט מוסיק
נלוי והולך. ר' אלעזר בן
זו"ר אומר עד שיעמיק
(א) או עד שיתן על הסלע.
פרקינן. ר' ירמיה אבא
ז' סמל. חד אמר כגון
המעמיק קודם לכן. וחד
אמר זבלו מוכיח עליו
שמיני עור. פסיקא
הכימס אומרים עשה
אדם אמת המים כחלה
שבועית. ומתקנין את
המתקלקלת כמורו. מאי
מתקלקלת. אמר ר' אבהו
שם היתה עמוקה טפח.
זוהרה ומעמידה על ששה
טפחים. נמצא מוסיק
חמשה טפחים. ומביבי
ז'ן. אמר שיש בה טפחים
הזו לחפור ה' האחתות
להעמידה על שבעה
טפחים. דחמשה נמי הוא
ק"א מוסיק. ועלמה
הימין. ומתקנין קילקולי
הימין שבשבת הדיבס.
אבי שרא לבני הרמך
לשחופר נהרא. ור' ירמיה
שרא לכברא נהרא סהוס
לחפורו. ורב אשי שרא
לאקדוחי נהר ביצין. אמר
יין דשחו מניה. כי רביס דמי.

שלושי. כשהירקות רלוין נוטל מהן מצינתיים לחובלן מותר ליפוחן
אסור כשזיל ליפוחן אותם שנשארין: המידל. מולג בגפנים
ששקן ביחד יותר מדאי: כשל עניי. כפאה. אי"ר עוללות שאין לו
לא כמף ולא נטף: כני. צורות תחת הגפנים חיות ונותן בהם
מים: עוגיות. עגול קטני כמו עג
עונה ועמד בחוכה (תענית דף ע"ו.).
ובדל"ן נמי הן גומות: ל"סא.
מקום: למעבד כני. עוגיות והיכי
ש"י והא חנן אין עושין עוגיות:
פ"א כדמסי. שמועס לא היו שם
עוגיות אסור לעשות בחולו של מועד
דליכא טירחא יירחא אבל עמיק
שכבר היו לו שם עוגיות ונקמתו
מותר לחזור ולחופרן בחולו של מועד:
מפני שראש כעוד. לזוך שביעית
שהרי חופר כעוד: שמכשיר אנפיה
לזריעה. כשחופר האמה ומניח
העפר כשכמה על שפת האמה מתקן
אנפיה לזריעה דעבד לה ארעא
רכיכא: דקא אסו מיא שפריה. די
חפר באמה אסו לאלתר מים כהדי
חפירה: מ"ד מפני שמכשיר אנפיה
לזריעה איכא. אע"ג דלמי מיא
בתריה דהא שדא ארעא רכיכא
אנפי האמה: ומ"ד מפני שגרא
כעוד ליכא. דהא חמי מיא ובעוד
ליכא מים ולכן לא דמי לעוד: אלא.
ועלם דלא אסו מיא בתריה ואיכא
בנייהו עבד ושדי לבראי דחפיל
באמה ושדי עפר לבראי רחוק מאנפי
אמה דלא מכשיר אנפיה לזריעה:
מאן דאמר מפני שגרא כעוד
איכא. דהא חפיר ולא אסו מיא
בתריה: כדוכסיא מנח ל"ס. דלא
שדי ארעא לבראי דלא עבד אלא
מרכך ארעא אבל הכא שדי לבראי
לכן לא דמי לעוד: אמיר מפני.
כהדיא הא דלמר ר' אלעזר אין עושין
את האמה כשביעית מפני שגרא
כעוד: עושה אדם זבלו אורז.
שמכשיר כל זבלו כשביעית כשהו ולא
אמרינן דגרא כמזול שדהו כשביעית:
עד שיעמיק שלשה טפחים. ומכניס
הזבל לשם דמוכחא מלאח דלא עבד
כדי לזבל שדהו כשביעית: היה לו
מעט זבל. באומה שדה קודם שביעית

מוסיף עליו זבל והולך כשביעית ואין צריך להעמיק: רבי אלעזר אומר. אפילו אם היה שם מעט זבל קודם שביעית עליו כשביעית:
עד שיעמיק שלשה. או שיתן הזבל על הסלע כשדהו דלא נראה כמזול והיכי שרי רבי אלעזר לחפור ולהעמיק כשביעית ולא חייש לנראה
כעוד: כגון שהעמיק. קודם לכן כלומר הא דלמר רבי אלעזר עד שיעמיק לא אסר עד שיעמיק כשביעית אלא שהיה עמוק קודם
שביעית: זבלו מוכיח עליו. כלומר אע"ג דמעמיק כשביעית הוא נראה כעוד ואסור הכא מותר שהרי זבלו שמיח לשם מוכיח עליו
דלא עבד משום עור: ש"ס סיפא עמוקה טפח. כלומר שלכתחילה היה שם אמת המים בת ששה טפחים ונקמתה עד טפח (א) ומעמידה
עד ששה טפחים כלומר חוזר ומעמיק אותן חמשה טפחים שנתמה: ח"י טפח על שלשה. אם היתה כחלה בת שלשה טפחים ונקמתה
עד ח"י טפח ודאי אינו חוזר וחופר אותן שני טפחים ומחלה אע"ג דהוי דמיא דהיתה עמוקה טפח ומעמידה על ר' טפחים: כיון
דמעיקרא לא עברי כה מיא. כלומר ודאי באמה בת שלשה טפחים לא עברי כה מיא שפיר לא קודם לכן ולא עכשו הוי טירחא דלא
צריך: טפחים על שנים עשר. דלכתחילה היתה של שנים עשר ונקמתה עד שני טפחים אסור להעמיק עוד עד ר' טפחים על אותן שנים
הראשונים משום דהוי טירחא יירחא דקא מעמיק כל כך ולהגביה קרקעית הגומא למעלה מששה טפחים: טפחים על שכמה טפחים.
ונקמתה עד שני טפחים: מהו. להעמיק אותן חמשה טפחים: הכא חמשה קא מעמיק. דהיתה עמוקה טפח ומעמידה על ששה ולא
הוי טירחא יירחא להעמיק כל כך כקרקע: וסבא. נמי לא מעמיק כמורו אלא חמשה טפחים: כיון דאיכא טפח יירחא. דלא צריך כל
הטפח (דסגי בד'): איכא טירחא טפי. ששמה עממו כשזיל אסור טפח יותר מדאי: לשחופי נהרא. לעקור ענפי אילנות הגדלים
נהר: למיכרא נהרא טמיא. לפנות מקור המעיין שנתמס: לאקדוחי נהרא. לפנות שירטון שצמאע נהר: בורנין. שם הנהר:
קילקולי

יין דשחו מניה. כי רביס דמי. ותנן עושין כל צורכי (המים) (רביס).